Anno 1851. N°. 399. **Woensdag 15 October.**

DE NEDER- LANDER.

NIEUWE UTRECHTSCHE COURANT.

(ALGEMEEN STAATKUNDIG- NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD.)

Deze COURANT verschijnt dagelijks (behalve Zon- en Feestdagen). Abonnement per 3 maanden *f* 4,50; franco per Post *f* 5,00; afzonderlijke nommers *f* 0,10 Prijs der Advertentiën, van 1 tot 10 regels *f* 1,00; elke regel meer *f* 0,10; Zegelregt bij elke plaatsing *f* 0,35. Advertentiën, Bestellingen en Intezenden Stukken worden geadresseerd aan de Uitgevers ***Kemink en Zoon*** te Utrecht, ***M. Schooneveld en Zoon*** te Amsterdam, of ***H. C. Susan C. Hzn.*** te 's Gravenhage.

Dingsdag middag ten 1 ure.

UTRECHT, 14 October.

Met opzigt tot de inrigting der *Begrooting* van Staatsuitgaven, voor de dienst van 1852, heeft de Regering gemeend, den vorm van die der laatst voorgaande dienst te moeten behouden.

De *Memoriën van Toelichting* bevatten weinig, terwijl men telkens naar uitgewerkte *tabellarische opgaven* verwijst.

Dergelijke openbaarmaking van de minste bijzonderheden, achten wij nuttig, in zoover zij de huishouding van Staat aan het oordeel der deskundigen onderwerpt.

Gevaarlijk wordt ze, wanneer zij de aandacht der Volks-vertegenwoordiging afleidt van die algemeene beschouwingen van wetgeving en bestuur, waartoe de Staten-Generaal, volgens den aard van het Constitutioneel Gouvernement zijn geroepen; en wanneer ze hun den tijd nutteloos doet verslijten, in het onderzoek van specialiteiten, tot wier beoordeeling zij, uit den aard der zaak, onbevoegd zijn.

De heer *v. Höevell*, toen het amendement op het *lager onderwijs* voorgesteld werd, zeide: »Gij beschuldigt uwe ambtgenooten dat zij *Godsdienstlooze athëisten* zijn."

De heer *v. Dam* heeft zich zelven verdraagzaam en *Ossim* den grootsten lofredenaar van het Nederlandsche schoolwezen genoemd.

Aanvallen van dergelijken aard zien wij niet ongaarne.

Maar de rede van den Minister?

Volgens het bijkans eenige blad dat met *de Nederlander* te dezer zake eensgezind was, 1) »*een pronkstuk van redenering*;" en waaromtrent men in *de Rotterdamsche Courant* las:

»Een antwoord dat tot de schitterendste proeven zal blijven behooren van het talent van den Minister om zijne tegenstanders tot zwijgen te brengen en te ontmaskeren. Men heeft den heer *Groen* onlangs »den wel verguisden, maar niet wederlegden staatsman 2) genoemd; zou men die verklaring nu nog willen herhalen?"

Voorzeker dit pronkstuk van redenering zal nader door ons worden onderzocht.

Thans bepalen wij ons bij de opmerking:

Dat de toon niet parlementair, en, voor een niet onaanzienlijk getal onzer landgenooten, beleedigend was.

Dat de Minister met hetgeen dezerzijds ter staving van ons beweeren sedert jaren in het midden gebragt werd, onbekendheid aan den dag gelegd heeft.

Dat, dientengevolge, de bestrijding op gedurig misverstand en vooroordeel gebouwd was.

Ook de meeste scherpzinnigheid, wanneer men op onjuiste onderstellingen afgaat, beveiligt niet tegen vergissing.

Te midden van veel dat ons leed gedaan heeft, is er, in deze merkwaardige rede, eene uitdrukking die ons verblijdt.

»Ik verlang niets meer, niet anders voor te dragen bij dat ontwerp van wet op het onderwijs, gelijk bij ieder ander, dan hetgeen in de rigting van onzen tijd is. Heerschappij, dwang tegen den tijd, waarin wij leven, uit te oefenen, ik matig het mij niet aan; vooral niet dáár waar ik als ontwerper van wetten moet optreden."

De Minister verlangt wetten in de rigting *van onzen tijd*.

In de rigting waarschijnlijk ook *van ons land*.

Wel nu! Wij vleijen ons dat, in onzen tijd en in ons land, voor de *openbare school*, twee zaken onmogelijk zijn:

Vasthouding aan een stelsel, volgens hetwelk vrijzinnigheid in de godsdienst, tegen het positief geloof van alle gezindheden, van Staatswege rigtsnoer der opleiding zij.

Doordrijving van een stelsel volgens hetwelk men de school tot eene instelling van onderwijs, zonder opvoeding, verlaagt.

Er is in *'s Gravenhage*, bij *Susan*, uitgekomen een *Brief aan Dr. Doedes*, door ******* *lid van de Hollandsche Maatschappij van Schoone Kunsten en Wetenschappen, van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap en van de Maatschappij van Letterkunde te Leyden.*

Ter kennisneming zal voor onze lezers een tweetal fragmenten genoeg zijn.

Het eerste is eene personaliteit:

»Wie wist, buiten Rotterdam, dat er een Theol. Dr. *Doedes* in de wereld was? Wie had ooit van u hooren spreken?"

Het tweede, te midden van een aantal personaliteiten, heeft tot de zaken betrekking.

»Een beschaafd en denkend man, die zich dikwerf verdiept heeft in bespiegelingen over Gods grootheid en almagt: die heeft geduizeld als hij nadacht over de volmaaktheid van den Opperbouwheer van het heelal, en die dankend erkend heeft, dat vooral de liefde het kenmerk is van zijnen Schepper; die man is rijp om het hoogste bewijs van Gods vaderlijke liefde te vinden in het zenden op aarde van zijnen Uitverkorene, om ons den weg te leeren kennen van heiliging en volmaking, opdat wij het eenmaal waardig zouden worden den Heere van aangezigt tot aangezigt te zien." —

»Voer nu een' zoodanig' man in den tempel, waar het Evangelie verkondigd wordt, zoo als gij, Doctor, dat doet in uw boekske, en hij wordt ontsticht door het beeld, dat hem van den Oneindige wordt opgehangen. *Uw* God is niet *zijn* God. Gij maakt van het Hoogste Wezen eene soort van afgod, naar uwe bekrompene begrippen gevormd."

»De God, dien gij verkondigt, is de God van het kleine Joodsche volk, »die magt had op de bergen en niet in de vlakte:" het is een ijverig en wraakgierig God, die dorst naar bloed en die geene beleediging kan vergeven, zonder dat er is voldaan aan het »*sanguinis vindictum*." Het is een liefdeloos God, die den schuldigen geen vergiffenis kan schenken, voor dat het bloed van eenen onschuldige heeft gevloeid. — *Uw* Christus is *zijn* Christus niet. Gij maakt van den vlekkeloozen Wijze van *Nazareth*, die door zijnen Vader uit den Hemel gezonden was, om het zondige menschdom te bekeeren door Zijne leer en door Zijnen wandel, en die getrouw is gebleven aan zijne zending tot in den dood, tot in den dood des kruises; gij maakt van dien Christus een voorbestemd offer voor de wraak van zijnen Vader, met wien Hij toch, volgens uwe begrippen, gelijkelijk God was van alle eeuwigheid."

»Door die leer brengt gij ergernis in de gemoederen en gij verstoort de rust des harten van de stervelingen, die troost vonden in de aanbidding van den Oneindigen Opperbouwheer, en die bemoediging putteden, op den levensweg, in de liefdevolle leer van Gods Uitverkoren' Zoon."

»Onverschilligheid voor hetgeen gij en uw's gelijken »christendom" gelieven te noemen, is het natuurlijk gevolg van zulk eene Evangelie-prediking."

»Gij ziet, Dominé DOEDES! dat ik nu nog niet eenmaal spreek van de diep rampzalige aanhangers van de geheel liefdelooze, en dus geheel onchristelijke leer van den heer MACKAY, en de zijnen. Zij maken het nog erger dan gij; maar gij maakt het al erg genoeg. —"

»Ik heb achting voor sommige leden van dat niet-Godgeleerde Bilderdijkiaansche kringentje, om hunne bijzondere deugden als menschen en burgers; maar met hen redeneren kan ik niet; met hen twisten wil ik niet, omdat het tot geene resultaten kan leiden."

»Ik ben geen Godgeleerde, maar ik ben ook geen Med. Doctor; en al was ik dat, het is bekend dat *monomanie* moeijelijker te genezen is dan volslagen razernij. Daarom heb ik aan u geschreven en niet aan den heer MACKAY. Voor hem en de zijnen wil ik slechts bidden, dat zij van hunne verbijstering mogen worden verlost en dat zij het zullen leeren inzien, dat zij het rijk van God en van Christus door hunne dwaasheid ondermijnen."

Het verheugt ons dat de schrijver van het boekske onbekend is. Wij kunnen meer vrijmoedig, naar de pligt die ons opgelegd is, in het qualificeren daarvan te werk gaan. Door menigeen zal het welligt, met het oog op de H. Schrift en op den raad Gods ter behoudenis van zondaren geopenbaard, een *Godlasterlijk libel* genoemd worden.

Het is althans een *pamphlet*; niet in den zin zoo als de geestige *Courier*, in zijn *pamphlet des pamphlets*, er de verdediging van opgenomen heeft; maar een pamphlet zooals het bij de Vaderen doorgaans *libel* heette, en waarvoor men nu, den meer Hollandschen term, een *schot-* of *schandschrift* gebruikt.

Wij zouden liefst over dergelijke schriften zwijgen, indien wij niet wisten dat eene zaak er bij wint, wanneer zij, met zooveel kracht van bewijs, en op zoo goeden toon, aangerand wordt.

Dat de schrijver *anoniem* blijft zou ons ganschelijk niet bevreemd hebben, al had hij er niets van gezegd.

Maar hij heeft de volgende opmerking noodig gekeurd.

»Ik heb mijn naam niet voor dezen brief gezet, omdat die naam geen gewigt kan hebben bij hetgeen ik u wensch te zeggen. Ik heb mijn lidmaatschap vermeld in drie geleerde genootschappen, alleen om u te doen zien, dat ik tot die klasse van burgers behoor, die eenige bevoegdheid heeft om zich een zelfstandig oordeel aan te matigen, ook over kerkelijke twisten."

Deze bijvoeging toont alleen dat men kan wezen *lid van de Hollandsche Maatschappij van Kunsten en Wetenschappen*, van het *Provinciaal Utrechtsch Genootschap*, en van de *Maatschappij van Letterkunde te Leyden*, en evenwel allezins *onbevoegd* zijn »om zich een zelfstandig oordeel aan te matigen over kerkelijke twisten."

Waarom niet? Onlangs heeft de Heer *van Dam van Isselt* getoond dat die onbevoegdheid zelfs bij een lid der Tweede Kamer kan in het oog vallen. Dat een Volksvertegenwoordiger, aan wien wij althans, noch talent, noch kunde, noch den wensch om onder de vrijgezinden en verdraagzamen te worden geteld, ontzeggen, eene redevoering kan houden welke, naar het oordeel van sommigen zelfs zijne politieke vrienden, niet anders geweest is dan *een reeks van declamatiën op een reeks van vergissingen gebouw*[illegible] bijv., dat men dezerzijds scholen begeert, [illegible] de Roomsch Catholijken gedwongen wor[illegible] leeren van den Heidelbergschen Catechism[illegible]

---

1) *De Noord Brabanter.*
2) Uitdrukkingen van Ds. *v. Oosterzee.*

de openbare scholen door ons als *godsdiensttlooze* scholen worden beschouwd, en, om er nog een aardig staaltje bij te voegen, dat *V. Cousin* (die over ons voor de Joden onergerlijke Christendom geërgerd en verbaasd was) de grootste lofredenaar van het Nederlandsche Schoolwezen geweest is.

Klein is in 's Lands Vergader-zaal, het getal van hen die onze beginselen voorstaan. Doch niet onjuist is de opmerking dat het veldwinnen van hun invloed bij de Natie, in het toenemen, van *tegenstand* zoowel als van *belangstelling*, openbaar wordt.

»Toch winnen zij gestaag in innerlijke kracht, en vormen een phalanx, te geduchter, omdat zij geruggesteund wordt door het gebed van duizenden in den lande, die zich, waar 't hunne dierbaarste belangen geldt, door hen vertegenwoordigd achten, en die hoop voor de toekomst scheppen uit de felheid der aanvallen zelve, waaraan hunne vertegenwoordigers van alle zijden blootstaan, ten blijke van hun geheel eenig standpunt, ten blijke ook, dat men hunne slagen voelt en hunnen invloed vreest." 1)

1) Barger, de hoogere standen.

De Wekker, Weekblad voor onderwijs en opvoeding, neemt zeer te regt de beraadslagingen op, die in de Tweede Kamer, den 23. September, over het *lager onderwijs* zijn gehouden.

Doch waarom niet uit *het Bijblad?*

Nu zijn er een aantal grove onnaauwkeurigheden begaan.

—

Bijv. de Minister heeft gezegd:

»Een algemeen christendom, indien ik mag onderstellen wat de spreker daaronder verstaat, zal niet beletten hetgeen ik wensch, dat ieder christen zijne kinderen late onderwijzen zoo als hij wil."

Volgens *de Wekker*:

»De spreker heeft gezegd, dat de strekking dier beginselen is, het voorstaan van een *algemeen christendom*. Indien dit zijne rigting is, en indien daaronder verstaan moet worden, wat hij daaronder begrijpt, dan zou Z. Exc. wel wenschen, dat elk christen zijne kinderen in dien geest deed onderwijzen."

—

Erger nog is het met den heer *Groen*.

Deze heeft gezegd:

»De ervaring heeft mij geleerd, dat ten gevolge mijner ondergeschiktheid, niet aan eigen begrippen, maar aan de beginselen die ik belijd, hetgeen wij, te midden van vele en hevige tegenspraak, beweerd hebben, bij de uitkomst gebleken is, waarheid te zijn. Ik beroep mij op twee voorbeelden."

»*Op de besluiten van* 1825. Ik herinner mij zeer goed, dat dit beheerschen van het openbaar en bijzonder onderwijs, niet alleen, maar van de vorming der roomsch-katholieke geestelijkheid, ook toen het in mijne schatting een dwaasselijk aanranden van het regt der Kerk was, uitgebazuind werd als het toppunt van vrijzinnige wijsheid. Het tweede voorbeeld is hetgeen met *de afgescheidenen* heeft plaats gehad. Bij de maatregelen tegen hen genomen, hebben weinigen afkeuring doen hooren: zeer velen hebben gejuicht."

»De Minister zal zich herinneren dat er op dit punt tusschen hem en mij tegenstrijdigheid van gevoelen bestond. 1)

»Welligt dat mij ook omtrent het onderwijs eenmaal regt wedervaart."

En wat leest men in *de Wekker*?

»In menig opzigt moge hij in meening verschillen, maar, waar het vrijheid van onderwijs en godsdienst gold, dáár was hij menigmalen *aan de zijde van hen, die hem nu bestrijden.* Twee voorbeelden brengt hij daarvan bij. Toen bijv. het gouvernement zich in 1825 meester gemaakt had van het onderwijs, en van de vorming der R. K. geestelijkheid, toen men dat als het toppunt eener vrijzinnige regering beschouwde, heeft hij dit als eene overtreding van den kant van het gouvernement aangemerkt. Toen later afgescheidenen aan vervolging blootstonden en men ook hunne regten aantastte, toen bestond er *geen verschil* van gevoelen tusschen hem spreker en hen, die hem nu bestrijden."

Derhalve aan den spreker wordt toegeschreven, juist het tegendeel van hetgeen hij gezegd heeft.

Volgens hem toch is, in het voorbeeld der *Roomsch-Catholijken* en der *Afgescheidenen* gebleken dat men, langs de *vrijzinnige* rigting, tot miskenning der vrijheden en regten die hij, overeenkomstig zijne beginselen steeds voorgestaan heeft, geleid wordt.

1) Waarschijnlijk zal de heer *Groen* gedoeld hebben op den in 1837 gevoerden strijd, toen zijn geschrift ten gunste der *Afgescheidenen* in *le Journal de la Haye*, onder de welbekende initiale T, heftig aangevallen werd.

Het komt ons voor dat het volgende artikel uit *de Tijd* allezins de aandachtige lezing van de heeren *Metman* en *van Hoevell* verdient.

»De gouverneur-generaal van Oost-Indië heeft, bij besluit van den 27. October 1848, ter kennis van zijne onderhoorigen gebragt het verlangen van Z. M. dat den ingezetenen krachtig worde voorgehouden, dat zij hunne klagten en grieven opzenden tot den gouverneur-generaal als 's Konings vertegenwoordiger, die zijn vertrouwen bezit. Het gevolg van die publicatie is, dat alle adressen betreffende de koloniale aangelegenheden, welke men uit den Oost aan den Koning zou willen opzenden, moeten gaan door de handen van den gouverneur-generaal."

»Bij de jongste adres discussien is dat besluit vooral door een spreker sterk afgekeurd, die daarin meende te zien eene schennis van art. 59 der grondwet, waarin het Opperbestuur van onze Overzeesche bezittingen aan den Koning wordt opgedragen. De bekwame spreker, door wien die onhoudbare stelling werd verdedigd, meent dat de Koning ophoudt het opperbestuur onzer kolonien te bezitten, als hij gelast dat de klagten en grieven der overzeesche ingezetenen, alvorens te komen in zijne handen, moeten gaan door die van den gouverneur-generaal. Is dat waar? Kan men daarbij een oogenblik twijfelen? Heeft de Koning werkelijk geen opperbestuur meer, omdat hij bij de klagten en grieven der ingezetenen te gelijkertijd de aanmerkingen van zijn gouverneur-generaal ontvangen wil? En zou hij dat opperbestuur wel behouden als hem, nadat hij de klagten en grieven der ingezetenen zal hebben ontvangen, de aanmerkingen van den gouverneur-generaal eerst eenige maanden later geworden? Dat is niet ernstig. En wat de geachte spreker verder opmerkt, dat het volk daardoor van den troon gescheiden en de volksliefde voor den Koning in gevaar gebragt wordt, dat alles heeft niet meer waarde en is door den heer van Dam van Isselt in korte woorden bondig weerlegd."

»Dan de maatregel, dien wij bespreken, is niet alleen grondwettig, hij is daarenboven nuttig; wij zouden haast zeggen onmisbaar. Daarvoor pleiten twee redenen. De eerste dat de Koning op geen verzoek, op geen grief, op geen wenk of voorstel een besluit kan nemen, zonder eerst den gouverneur-generaal te hebben gehoord. Van al de stukken, die den Koning alzoo regtstreeks zouden worden toegezonden, zou men afschriften naar den Oost moeten opzenden, om daarop het advies van 's konings magthebbende te vernemen. Wat een omslag en kosten van correspondentie! Is het niet veel eenvoudiger en beter, dat de gouverneur inzage neemt van hetgene men den Koning toezendt, en dan, zoo hij het noodig acht, daarbij zijne aanmerkingen te gelijk met de stukken overzendt? Daarbij worden tijd, kosten en moeite gespaard; drie zaken, die bij een beheer, als dat van kolonien, niet zijn te verwaarloozen."

»Maar ten tweede, wij zeiden gisteren dat een krachtig beheer in onze kolonien noodig is. Welnu, er is voor een krachtig beheer behoefte, dat de bewindvoerder in onze overzeesche bezittingen weet wat er omgaat, en dat hij overtuigd zij; dat tusschen hem en den Koning geen zijner onderhoorigen zich plaatse, die langs achterwegen het gezag van den Gouverneur ondermijnt, met hem het vertrouwen van den Koning te ontnemen of te verminderen. En daarvan kan een gouverneur-generaal nooit genoegzaam zeker zijn, als het stelsel wordt aangenomen, dat een elk zijner onderhoorigen zich regtstreeks tot den Koning kan wenden. Als hij telkens wordt opgeroepen uit het Moederland, om zich te verantwoorden over klagten, die tegen hem door onderhoorige intriganten zijn ingediend, dan wordt daardoor reeds zijne positie zeer verzwakt. Er is niets wat den ondernemingsgeest en den ijver van gedelegeerde magtvoerders zoozeer uitdooft, als de verpligting om zich ieder oogenblik te moeten verantwoorden over grieven, die ter sluik naar het opperbestuur opgezonden, van het opperbestuur naar het vice-bestuur teruggaan, en als de bewustheid, dat zij in hunne beste en nuttigste maatregelen bij den Koning gedurende maanden in verdenking kunnen zijn gebragt van hunnen pligt *niet* of *slecht* te hebben vervuld. Het ligt n den aard van den mensch, dat hij er op uit is, iom zich minstens in de gunst te handhaven, die hij zich eenmaal heeft weten te verwerven. Zich daarin voortdurend bedreigd te zien, zoo dikwerf men handelt, leidt tot vrees voor handelen, dat is, tot werkeloosheid. En is er ooit een maatregel te nemen, die geen tegenstand vindt? Hoe belangrijker de zaak is en hoe gewigtiger de maatregel zijn zal; hoe meer verscheiden de opinien daaromtrent zijn zullen, en hoe veelvuldiger en warmer de bestrijding. En daarom gelooven wij, dat een gouverneur-generaal moet zijn in staat gesteld, om bij elke klagt, en bij elke grief, die tegen hem of zijn bestuur aan den Koning wordt ingediend, te gelijker tijd te voegen de verdediging van zijne handelingen; wil men ten minste dat hij zich krachtig gevoele en opgewekt, om in het belang van moederland en kolonie ondernemend en werkzaam te zijn. En in plaats van het besluit af te keuren, waarbij de ingezetenen van onze Oost-Indische kolonien worden uitgenoodigd om hunne grieven aan den gouverneur op te zenden, zouden wij ons eer geroepen gevoelen om dat besluit, ware het niet genomen, te provoceeren."

Gebed bij den Stedelijken Raad van Utrecht. 1)

Het is van algemeene bekendheid, dat in het voorleden jaar bij de beraadslagingen der Provinciale Staten van Utrecht, over het reglement van orde, een der nieuw benoemde leden, de hoogleeraar Mr. *J. Ackersdijck*, (nadat aan zijn verzoek, om het aan de vergadering door hem voortedragen voorstel met gesloten deuren te behandelen, was voldaan) aan de leden in bedenking heeft gegeven om het tot dusverre bij de Provinciale Staten vóór den aanvang der zitting gebruikelijk formuliergebed *afteschaffen*; dat dit voorstel, daarop in omvraag gebragt, bij meerderheid van stemmen tot het behoud van het gebed besloten werd; dat dientengevolge de voornoemde hoogleeraar zijn voorstel in dier voege heeft gewijzigd, dat uit dit gebed zoude worden weggelaten al wat in het vervolg van tijd, wanneer een of meerder leden der Israëlitische godsdienst belijdende, in de vergadering mogten zitting nemen, aan de zoodanige eenige ergernis of aanstoot zou kunnen geven; dat vervolgens ook dit aldus gewijzigd voorstel is gediscuteerd geworden, met dat gevolg dat bij eene geringe meerderheid is besloten, om het gebed in dien zin te wijzigen, dat daaruit zoude worden verwijderd de naam van den Heer *Jezus Christus*. Zonder te willen herhalen wat over deze weglating reeds vroeger in de *Nederlander* is gezegd, mag toch niet verzwegen worden dat de bekendheid daarvan bij dat gedeelte van Utrecht's ingezetenen, hetwelk eenigen prijs stelt op de Christelijke godsdienst, en dus eerbied en liefde gevoelt voor den Zaligmaker, eene regtmatige afkeuring en eene blijvende ergernis veroorzaakt, ook mag men met grond veronderstellen, dat bij het meerendeel der toen aanwezige leden der Provinciale Staten, bij nader inzien dezer zaak, het leedwezen blijft bestaan, dat in dat gebed die Naam niet weder wordt uitgesproken.

De voorsteller, de heer *Ackersdijck* is bij eene aanzienlijke meerderheid van stemmen door de kiesgeregtigden benoemd tot lid van den Stedelijken Raad, welke benoeming door zijn Hooggeleerde is aangenomen, even als de Heer Mr. *J. S. van Lier*, advokaat ter dezer stede en de Israëlitische godsdienst belijdende, zich de op hem gevallen keuze tot raadslid heeft laten welgevallen. Weldra zal ook bij den Stedelijken Raad, alwaar het oude gebruik van zijne zittingen met een gebed te openen tot hiertoe is in acht genomen, het nieuw reglement van orde worden vastgesteld. Het is dus te voorzien, dat de genoemde Hoogleeraar (indien hij zich aan geene inconsequentie wil schuldig maken) beproeven zal om ook bij den Raad de *afschaffing* van het gebed te verkrijgen; of, bijaldien tot het behoud daarvan besloten wordt, ook, even als bij de Provinciale Staten, aldaar zal aandringen op *de doorhaling van den naam van den Heer* Jezus Christus; te meer bestaat die vrees, omdat door de benoeming en aanneming van den heer *van Lier*, nu het geval waarvan de heer *Ackersdijck de mogelijkheid* poseerde, *werkelijk plaats vindt*. Dat deze vrees ook bij verre het meerendeel der thans benoemde leden des Raads aanwezig is, mag, uit den aard der zaak, met vrijmoedigheid worden afgeleid. — Dat zij bij een zijner vorige achtenswaardigste leden de heer Mr. *B. C. J. Visscher*, procureur generaal bij het Provinciale Hof van Utrecht, levendig gevoeld werd toen hij in de zitting van 4 October jl., na de aanspraak aan den heer Burgemeester der stad, het woord als afscheidsrede opvatte is buiten allen twijfel verlieven. »Ik wensch hartelijk en opregt" zeide hij »dat de zegen des Allerhoogsten mag blijven rusten en op deze stad en op u allen. Dat ware belang is toch, wat aan den ouden Raad was, en aan den nieuwen is toevertrouwd, en ter bevordering waarvan bij den aanvang van iedere vergadering de hulp des Allerhoogsten wordt in- en de naam Zijns grooten Zoons aangeroepen. *Dat moet, dat behoort zoo te blijven*, en ik wensch dat het zoo blijven mag. God alleen is in staat het

1) *Ingezonden.*

verkeerde ten goede te doen uitloopen, en het kwade dat in de toekomst is opgesloten, te voorkomen. Daarom zij de toekomst aan Hem overgelaten en moge Zijn zegen lang nog op deze stad rusten."

Behartenswaardige taal boven allen lof verheven!

Het zal overbodig zijn om bij al het vorenstaande iets meer te voegen.

De bloote vermelding wat feitelijk, volgens de algemeene beruchtheid heeft plaats gehad en thans plaats heeft bij de Provinciale Staten van Utrecht, zij voldoende ter ernstige overweging en voor de Nederlandsche natie in het algemeen; van hoe veel belang het is, om bij de keuze van leden voor de verschillende collegiën van ons Vaderland als een bij uitnemendheid christelijken staat, het christelijk beginsel niet uit het oog te verliezen; en voor Utrechts kiesgeregtigden thans in het bijzonder bij de aanstaande benoeming van zeven nieuwe leden voor den stedelijken Raad zijne keuze op zoodanige personen te vestigen, bij welken althans zooveel eerbied voor den Verlosser — dien wij allen toch als Christenen aan Hem verschuldigd zijn, bestaat om eene zoodanige openbare verloochening van Zijn Heiligen Naam niet te gedogen.

BUITENLANDSCHE NIEUWSTIJDINGEN.

Azie.

Het *Journal des Débats* meldt dat er tijdingen zijn ontvangen van de Fransche oorlogskorvet de *Capricieuse*, die zich op het eind der maand Junij jl. in de Chinesche zee bevond. Na de kust van Corea bezocht te hebben, was het vaartuig te Macao teruggekomen, van waar het naar Tonquin zou stevenen, om de uitlevering te eischen van zendelingspredikers die op bevel van den grooten mandarijn van Kecho in hechtenis genomen waren. Sedert eenigen tijd werden de Christenen door de overheden van Cochin-China, van Thibet, Laos en Tonquin, met dubbele strengheid behandeld; er waren zendelingpredikers ter dood gebragt, en andere gevangen genomen, voor welke men het ergste vreesde.

Engeland.

— Uit den laatst bekend gemaakten staat der Engelsche bank blijkt, dat het bedrag der in omloop zijnde biljetten met 279,910 £, en de voorraad van haar edel metaal met 38,076 £ vermeerderd is.

— Gedurende het laatste kwartaal hebben 's Rijks inkomende en uitgaande regten ruim 83,000 £ meer opgebragt, dan in het gelijke tijdperk des vorigen jaars. De ontvangst wegens accijnsen is 36,511, die van de posterij 79,000, en die van de kroonlanden 20,000 £ meer geweest. Daarentegen hebben het zegelregt 74,464, en de onderscheidene directe belastingen 21,588 £ minder opgebragt. De voordeelige uitkomst, die het bedrag der ontvangene belastingen oplevert, wordt echter opgewogen door de vermindering van de som der terugbetalingen van vroeger uit 's lands kas aan behoeftige gemeenten gedane voorschotten; zoodat het kwartaal eene mindere ontvangst van 1,197 £ geeft.

— Het gebouw der Tentoonstelling is jl. Vrijdag door 46,913, en Zaturdag, zijnde de dag waarop de sluiting zou plaats hebben, tot des middags 2 ure door 34,841 personen bezocht. Het totaal der ontvangsten wordt op ongeveer 500,000 £. en dat der uitgaven op 250,000 £ begroot.

Te 5 ure bij het sluiten van het gebouw voor het publiek, zouden al de tentoongestelde orgels het volkslied aanheffen, en de aanwezige bezoekers daarmede instemmen.

— Jl. Donderdag zijn te Cork 600 man troepen ingescheept, bestemd om naar de Kaap de Goede Hoop te worden overgebragt.

— Uit de officiele opgave van het aantal geboorten, huwelijken enz. in Engeland, gedurende 1850, blijkt, dat er 141,883 huwelijken gesloten zijn, en dat van deze gehuwden 44,027 mannen en 65,135 vrouwen, niet kunnende schrijven, de huwelijksacte met een merk hebben onderteekend. Het aantal geboorten bedroeg 578,159, waaronder 39,334 onechte. Het aantal gestorvenen bedroeg 440,853.

— Den 23. September jl. zijn in de haven van New-York meer dan drie duizend landverhuizers uit Ierland, Engeland, Nederland, Duitschland, Zweden enz. aangekomen, terwijl 220 Iersche landverhuizers, die hunne verwachtingen in de Vereenigde Staten te leur gesteld hadden gezien, zich inschepten om naar Liverpool terug te keeren.

Frankrijk.

Omtrent de ministeriële crisis is niets nader bekend. In de eerste plaats is dit het gevolg van den Zondag, wanneer te Parijs alle staatkunde rust; en verder weet men dat de President verklaard heeft Dingsdag zijn besluit te zullen bekend maken. Voor dien tijd moet hij kennis nemen van eene lange memorie, tegen de opheffing der wet van 31 Mei, hem door den heer Carlier ter hand gesteld; de voorstanders dezer wet verwachten veel van de uitwerking die de lezing van dezen arbeid op Lodewijk Napoleon zal hebben. Intusschen schijnt het behoud van het tegenwoordig ministerie, zelfs zoo daarin wijzigingen werden gebragt, veel minder waarschijnlijk dan jl. Zaturdag. Men beschouwde het zelfs als vrij zeker dat de heer Léon Faucher zou aftreden, en men sprak van eene combinatie waarbij de heeren Rouher, Fould, Magne en Buffet aan het bewind zouden blijven. Van eene andere zijde gelooft men noch aan een ministerie Barrot, noch aan een ministerie Lamartine of Girardin. Ook een kabinet Persigny vond eenig geloof; algemeen echter acht men het waarschijnlijk dat het nieuwe ministerie kleurloos en van weinig staatkundige beteekenis zal zijn, ten einde de President meerdere vrijheid zou erlangen; in een woord, een persoonlijk gouvernement, zoo als Lodewijk Napoleon zulks van den beginne af schijnt verlangd te hebben.

De houding der dagbladen is opmerkenswaard. Niet alleen zijn de organen van het Elysée in twee partijen gesplitst, doch onder de organen der andere partijen heerscht eene verlegenheid, eene weifeling die zelfs door de bekwaamste schrijvers niet kan worden ontveinsd. De dagbladen die, zonder juist bepaaldelijk vrienden van het Elysée te zijn, echter den President ondersteunden, durven hem thans niet openlijk aantevallen uit vrees dat hij zich geheel in de armen der linkerzijde zal werpen, zij alsdan een volkomen overgang zouden bewerken, terwijl de President zelf het daaromtrent nog niet eens kan worden. Zij wachten dus nog om zich bepaaldelijk te verklaren, maar trachten tevens aan Lodewijk Napoleon te doen begrijpen, dat hij verloren is zoo hij zich van de behoudende partij scheidt,

Ook de democratische bladen leggen geene bepaalde verklaring af; zij wenschen den President niet tegentegaan in zijn voornemen om zich bij de linkerzijde aantesluiten; zij zullen wel voortdurend de herziening bestrijden, doch wenschen het onbeperkt stemregt terug te erlangen.

Zij zouden dus niet, door het voortzetten van den oorlog tegen den President, hem in zijne plannen betrekkelijk de kieswet van 31 Mei willen tegengaan, daar alsdan ook waarschijnlijk een nieuw en vaster verbond tusschen den President en de behoudende partij zou worden gesloten. Heden, dingsdag, zal de President zich verklaren, en de onzekere toestand een einde nemen.

De *algemeene correspondentien*, en daaronder diegenen welke de democratische beginselen voorstaan, wenschen den President geluk dat hij thans den goeden weg wil inslaan, en wekken hem op om te volharden. Niettemin is het bijna zeker, dat bijna de geheele roode partij zal weigeren Lodewijk Napoleon te ondersteunen, al mogt ook de wet van 31 Mei worden afgeschaft.

De permanente commissie zal woensdag ek. bijeenkomen. Het nieuwe ministerie zal alsdan benoemd zijn, meent men, en men verzekert dat zij zonder aarzelen de Vergadering vóór den 3. November zou bijeenroepen, zoo zulks haar na de zamenstelling van het nieuwe ministerie, noodig mogt voorkomen. Eenige leden der commissie hebben jl. Zaturdag bij een hunner eene voorloopige bijeenkomst gehouden; doch in deze bijeenkomst kan niets besloten worden en er schijnt ook niets belangrijks te zijn behandeld'

— De minister van financien heeft officieel aan den directeur der bank aangekondigd, dat de schatkist dit jaar de 50 millioen schatkistbons niet zou rembourseren, welke de bank in portefeuille heeft.

— Men is te Parijs nog steeds bezig met de uitvoering der onlangs door den prefect van politie uitgevaardigde verordening op de vreemdelingen, aldaar verblijf houdende. Omstreeks dertig duizend vreemdelingen hebben zich tot nog toe, ter voldoening aan die verordening, bij de prefectuur van politie aangemeld; aan omstreeks 20,000 is reeds, na het inwinnen van narigten omtrent elk derzelven in het bijzonder, verlof verleend om te Parijs verblijf te houden; het aantal dergenen aan wie zoodanig verlof geweigerd is, bedraagt nog geen twee honderd; terwijl omtrent de overige aanvragen, bij gebreke van genoegzame narigten, thans nog niet beslist is. De termijn aan de vreemdelingen gesteld om zich bij de politie aan te melden, is tot half October verlengd; degenen die na verloop daarvan geen verlof tot verblijf verkregen hebben, zullen van het Fransche grondgebied worden verwijderd.

— Van de vereenigingen van handwerkslieden, die na de Februarij-omwenteling in grooten getale gevormd werden om voor gezamenlijke rekening te arbeiden, ten einde de winst des ondernemers aan de arbeidslieden zelven zou te goede komen, hebben verscheiden te Parijs tot nog toe stand gehouden. De minister van binnenlandsche zaken en die van koophandel hebben in de laatste dagen zelven den staat van eenige dier vereenigingen onderzocht, hare localen, werkplaatsen en boeken in oogenschouw genomen, en omstandige berigten ingewonnen. De handwerkslieden, in dit bezoek een bewijs van belangstelling ziende, hebben de ministers zeer wel ontvangen.

Denemarken.

De *Hamb. C.* spreekt van eene onvermijdelijke ministeriële crisis in Denemarken.

De heeren von Reedtz en Karl Moltke zouden als leden van het kabinet aftreden, terwijl de graaf Reventlow Criminil, van zijne zijde, zijne betrekking als commissaris voor Holtstein zou nederleggen. De heer Moltke zou als eerste minister vervangen worden door den heer von Tillisch.

Wat de meer of minder gegrondheid dezer geruchten betreft, hieromtrent is nog niets met zekerheid te zeggen. Ook wordt gemeld, dat te Kopenhagen eene nota ontvangen was van elke der beide groote Duitsche mogendheden, en waarin, met het oog op de gebeurtenissen van 1852, zou worden aangedrongen op de noodzakelijkheid van eene spoedige oplossing der questie betrekkelijk de organisatie der hertogdommen. Volgens een dagblad zou de Oostenrijksché nota vooral dreigend zijn, en het antwoord, der Deensche regering, waardig en kalm, zou den 5. naar Weenen zijn gezonden. De *Pruissische Zeitung* voegt er bij dat, bij de houding der Duitsche mogendheden, het ministerie en de oppositie te Kopenhagen waren overeengekomen om alle politieke debatten over de ministeriële questie, tot den 16. dezer maand te schorsen, ten einde den uitslag af te wachten der onderhandelingen met de twee groote Duitsche mogendheden aangevangen.

Duitschland.

— Uit Weenen wordt van den 10. October gemeld, dat de Keizer zich dien avond naar Gallicie op reis had begeven. Het groote gevolg van den Keizer was reeds des middags naar Krakau vertrokken.

De Ministers hadden dienzelfden dag den bij besluit van 20 Augustus jl. bedoelden eed in handen des Keizers afgelegd.

— Uit Berlijn meldt men, dat ook tusschen Pruissen en Frankrijk onderhandeld wordt over het sluiten van een verdrag tot waarborg voor den letterkundigen eigendom.

Griekenland.

Brieven uit Athene van den 30. September melden, dat de discussie, in de Kamer van Afgevaardigden aangevangen over de vermeerdering van het budget van oorlog met bijna de helft, zulk een hevig karakter had aangenomen, dat zij heeft moeten worden geschorst.

BINNENLANDSCHE NIEUWSTIJDINGEN.

Utrecht, 14 October.

— Bij Z. M. besluit van 9 October jl., is de heer Mr. G. de Clercq, referendaris bij het departement van Finantiën, benoemd tot secretaris der Nederlandsche Handelmaatschappij."

— Bij Kon. besluit van 9 October l.l., is tot lid in den raad van Nederlandsch Indie benoemd mr. P. Mijer, thans procureur-generaal bij het hooggeregtshof aldaar.

— Bij besluit van 10 October jl., heeft Z. M. goedgevonden te benoemen: tot burgemeester der gemeete Tongelre in plaats van wijlen A. Jansen, Ch. van de Boomen; tot burgemeester der gemeente Leende in plaats van wijlen H. Dijk, P. Kemps; tot burgemeester der gemeente Dussen, Munster en Muilkerk, in plaats van wijlen R. J. Stael, J. H. Sprangers, tot burgemeester der gemeente Waspik, in plaats van wijlen G. B. H. Schoenmakers, J. van Zeeland.

— Bij Kon. besluit van den 10. October jl., is aan den heer J. S. Kloek, om redenen van gezondheid, verleend een eervol ontslag als ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Didam, en is als zoodanig benoemd de heer F. G. van Delden, thans surnumerair der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Zwolle.

— Z. M. de Koning is Zondag avond ten ruim zes ure van het Loo in de residentie aangekomen.

— H. M. de Koningin heeft zondag ochtend aan het H. Nachtmaal, in de Waalsche kerk te 's Hage deelgenomen, onder het gehoor van den weleerw. heer d°. Boucher.

— Het dezer dagen door de Regering bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediende wetsontwerp op de jagt en visscherij bevat hoofdzakelijk het volgende:

Tot het jagen of visschen wordt vereischt eene acte, op de eerste vordering te vertoonen, alsmede eene schriftelijke vergunning van den eigenaar. Het jagt- of vischregt kan door de eigenaars der gronden of wateren worden afgekocht tegen eenen prijs, bij verschil door de regtbank te bepalen. Bij vervreemding kan het jagt- of vischregt niet van den eigendom worden gescheiden. De jagt- of vischacten worden, volgens model, verleend door de commissarissen des Konings in de provincien en zijn voor het geheele rijk van kracht. Zij kosten, behalve zegel, eene algemeene jagtacte f 20, voor zekere jagtbedrijven alleen f 5; eene algemeene vischacte f 5, voor een enkel vischtuig f 2.50. In elke provincie wordt door de staten, onder 's Konings goedkeuring, een reglement vastgesteld. De zalmvisscherij wordt afzonderlijk geregeld. Geene jagtacte wordt vereischt voor het schieten van schadelijke vogels in tuinen, enz. en voor het jagen van den eigenaar in zijne afgeslotene eigendommen. Geene vischacte wordt vereischt voor hem, die den houder eener vischacte in het hanteren van een vischtuig behulpzaam is, voor het bevisschen van den eigenaar in afgeslotene wateren en voor het visschen met den hengel *in de hand*. Jagtacten worden geweigerd aan marechaussées, politie-dienaren, kommiezen, veld- en boschwachters, jagtopzieners, personen onder curatele, kinderen beneden de 18 jaren, onbevoegden tot het dragen van schietgeweer, hun die een onteerend vonnis hebben ondergaan. Alle pogingen of middelen om wild te bemagtigen of te dooden op eene wijze niet vermeld in art. 15 der wet, is verboden. Het is verboden te jagen des Zondags, voor zonsopgang en na zonsondergang, op de sneeuw, bij hoogwater, binnen eene afgepaalde eendvogelkooi, alsmede buiten den jagttijd. Het is verboden, nachtegalen te vangen en hare nesten te verstoren, de eijeren van wild op te rapen, verkoopen en vervoeren, kuit van visch op te vangen, den kuil van de zegen uit het water te halen zonder die om te keeren, te visschen onder het ijs, of door bedwelmende middelen, of door keernetten, of met harpoen of strikken. Verkoop of vervoer van wild of visch 14 dagen na de sluiting van den jagt- of vischtijd is verboden. Vervoer wordt vergezeld binnenslands door eene verklaring van oorsprong, en van buitenslands door een transito-paspoort. Voor het vangen en dooden van schadelijk gedierte op Nederlandschen bodem worden de volgende premien toegekend: voor een moervos f 1.50, vos f 1, jonge dito 75 cents, marter, fluwijn, bunsing, hermelijn of wezel 30 cents, arend f 1, groote valk of havik 75 cents, kleine dito, sperwer, wouw of buizerd 30 c., ekster, narkolf of gaai 15 c. De eigenaar eener zwanendrift, eendvogelkooi of duiventil moet die, tot bewaring van zijn regt, jaarlijks laten registreren; die registratie is kosteloos. De minister van binnenl. zaken stelt aan en ontslaat de opnemers der jagt en visscherij; de Koning regelt hun aantal en hunne bezoldiging. De overtredingen der wet en der verordeningen, waartoe zij aanleiding geeft, zijn f 10 en het dubbel *a.* voor opzieners, *b.* des nachts, *c.* bij feitelijken wederstand, *d.* bij meer dan vier personen, *e.* bij recidive, en *f.* bij het gebruik van verbodene wapenen, tuig of middelen. De boete is f 50 wanneer de overtreder zich onkenbaar heeft gemaakt of eenen valschen naam opgeeft, en ook wegens het bezigen van tirassen; alles met verbeurdverklaring, ten beheeve van den beheerder, van het jagt- en vischtuig en het onwettig gevangene. Verboden jagt- en vischtuig wordt vernield. Onbekende overtreders kunnen aangehouden, naar den naastbij zijnden officier van justitie of hulp-officier gebragt en door dezen tegen borgtogt ontslagen, of ook op een bevel van voorloopige aanhouding in hechtenis genomen worden. Bij niet bekrachtiging binnen zes dagen van dit bevel door de regtbank wordt de aangehoudene ontslagen. De boeten worden genoten voor 2/3 door den beheerder en 1/3 door het fonds tot onderstand van gebrekkige opzieners, hunne weduwen en weezen. De beheerder kan de regtsvordering voorkomen door het betalen van het maximum der boete. Alle vervolgingen ter zake van deze wet vervallen na verloop van een jaar, en de straffen verjaren na verloop van twee jaren. De tegenwoordige wet treedt in werking 1 Julij 1852; op dat tijdstip vervalt de wet van 11 Julij 1814.

— De *Kies-Vereeniging* Bijbel, Vaderland en Oranje, heeft in hare vergadering van 13 October 1851 tot Candidaten voor het lidmaatschap van den gemeenteraad der stad Utrecht, gesteld de navolgende alphabetisch geplaatste personen.

Jhr. A. G. de Geer.
Mr. J. A. Grothe.
C. Hoogeveen.
Mr. J. I. D. Nepveu.
Jhr. J. Ortt van Schonauwen.
M. J. F. Baron van Reede van Oudtshoorn.
W. Baron Six van Oterleek.

— Men schrijft ons uit 's Hage:

Ik geloof u met *zekerheid* te kunnen berigten, dat de schout-bij-nacht Enslie de hem aangeboden ministerieele portefeuille heeft aangenomen.

(Amst. Ct.)

— De algemeene vergadering tot reorganisatie van het Israëlitische kerkgenootschap in Nederland zal den 28. dezer maand hare werkzaamheden, te 's Gravenhage hervatten. Het *Israël. Weekblad*, dit berigt mededeelende, voegt er bij, dat Z. M. de Koning eene som van f 3000 heeft toegestaan, als bijdrage tot de kosten dier vergadering, en dat eene gelijke som over de gemeenten voor dit jaar zal worden omgeslagen.

— In de vergadering van den nieuwen Raad der stad Middelburg, op den 9. dezer, legde de voorzitter, namens heeren burgemeester en wethouders, over eene resolutie van heeren Gedep. Staten, van 3 Oct. jl., waarbij deze aan den gemeenteraad van Middelburg te kennen geven, dat het door den raad aangevoerde voor zijn gevoelen, dat het onderzoek der geloofsbrieven van de leden van den nieuwen gemeente-raad, door dien gemeente-raad behoort te geschieden, geene afdoende reden aan heeren Gedep. Staten heeft opgeleverd, om terug te komen op hunne meening, dat de nog bestaande gemeente-raden, zoo lang zij niet zijn afgetreden, bevoegd zijn tot het onderzoeken der geloofsbrieven der nieuw benoemde raadsleden.

Nadat onderscheidene leden hierover het woord hadden gevoerd, werd eenstemmig besloten, bij het vroeger geuit gevoelen, ten aanzien van het onderzoek van de geloofsbrieven der nieuw benoemde raadsleden, op de laatstelijk aangevoerde gronden, te blijven volharden, en heeren burgemeester en wethouders te verzoeken, dit besluit ter kennis te brengen aan heeren Gedep. Staten.

— Men verneemt, dat dezer dagen een aantal valsche coupons in omloop is gebragt, welke zeer moeijelijk van de echte kunnen onderscheiden worden, weshalve daarop naauwkeurig behoort gelet te worden. De valsche bestaan in Russische coupons van f 50, van Hope en C°., allen van 1° Januarij 1851, en in coupons Nationale Werkelijke Schuld, betaalbaar met f 12,37½, geteekend J. C. Barbe, alle van 1 Julij 1851; zij zijn vooral te Amsterdam en ook in 's Hage, Rotterdam en Leijden, en misschien ook in Haarlem uitgegeven. Verleden Zaturdag is door den heer officier van justitie te Amsterdam, mr. C. H. B. Boot, een der schuldigen aangehouden, terwijl het weldra bleek dat twee anderen, terzelfder zake, des nachts te 's Hage in bewaring waren genomen. Bij de huiszoeking op dien dag te Amsterdam op drie onderscheidene plaatsen door den heer regter-commissaris, mr. M. Schooneveld, met voornoemden heer officier, in tegenwoordigheid van de commissarissen van policie, de heeren Waldeck, uit 's Hage, die met den eersten spoortrein te Amsterdam was aangekomen, en Heilbron, van de 1ste sectie te Amsterdam, is eene menigte horologiën en ringen gesaissiseerd, vermoedelijk alleen gekocht tot het in omloop brengen der valsche coupons, benevens een groot paket dier coupons, welke gedeeltelijk nog onafgesneden en met geen nummer ingevuld waren.

(Amst. Ct.)

— Op het Stedelijk Badhuis te Scheveningen is, van de opening van het saizoen tot 1 October, het getal der gegeven baden tot 13,382 geklommen, en in den loop dezer maand zijn er nog ruim 150 bijgekomen, zoodat het geheele getal baden van het nu geëindigde saizoen over de 13,500 beloopt; welk cijfer dat van elk der vorige jaren, sedert het bestaan der Stedelijke Badinrigting, overtreft. In de twee hoogste jaren, 1836 en 1842, was hetzelve niet grooter dan 13,100 en 13,383. Voegt men nu bij het bovengemelde cijfer van dit jaar nog omtrent een gelijk getal van baden, aan de inrigting van den heer Maas gegeven, dan ontwaart men, hoe aanzienlijk het gebruik der zeebaden is toegenomen, hetgeen behalve aan het vermeerderde gebruik van deze baden door inwoners van 's Gravenhage, ook aan een talrijker bezoek van vreemden toe te schrijven is. Dit is duidelijk zigtbaar geweest in het midden van het afgeloopen saizoen, toen niet alleen het Stedelijk Badhuis, maar ook het hotel van den heer Maas en alle verhuurbare apartementen van het overige Scheveningen zoo bezet waren, dat verscheidene voorname in- en buitenlandsche familiën, die op deze plaatsen geene huisvesting konden vinden, genoodzaakt werden hun verblijf in de stad te blijven houden en van daar dagelijks de badinrigtingen te bezoeken.

AMSTERDAM, 13 October.

W.S. 2½ pCt......	58	Oude Russen.....	105¾
Dito 3 pCt......	68⅞	Dito 4 pCt......	89
Certific. 4 pCt..	90½, 90	Dito 4½ pCt....	
Am. S. 3½ pCt...		Dt. Stiegl. en C°.	
Handelm........		Metall. 5 pCt...	72½, 73
Dito Nieuwe.....		Nieuwe Dito.....	79¾, ⅘
Rijn-Spoorw......		Dito 2½ pCt....	37 15/16, ⅞
Holl. Spoorw.....		Braz. v. 100 £.	
Ardoin v. 85 £.	14 3/16	Mexik. 5 pCt...	26 1/16, ¼
Dito van 510 £.	14 3/16	Venez. 3 pCt...	
Dito Coupons...	8 3/16	Peru 5 pCt.....	
Dito Oude......		Dito Uitgest.....	
Spanje 3 pCt....	39 1/16, 39	Equador.........	
Dt. Binn. 3 pCt.	35 3/16, ⅛	Grenada 1¼ pCt.	
Frans. Uitgest...		Fr. Obl. 5 pCt.	
Passive.........		Dito 3 pCt......	
Port. te L. 5 pCt.		Denem. 5 pCt.	
Dito 4 pCt......	34 3/16, ⅛	Poolsche 4 pCt.	

In Holl. fondsen was heden, bij geringe affaire, weinig of geene verandering.

In buitenl. effecten waren de omzettingen insgelijks zeer beperkt. Spaansche en Russische iets meer aangeboden.

Granenmarkt.

Tarwe en Rogge aan cons., speculatie en verzending tot ruim vorige prijzen. In entr.: 134 ℔ Hoogl. Kleefs. Tarwe f 265; 129 ℔ p. Odessa f 240; 131 ℔ p. dito f 246; 128 ℔ roode Koningsb. f 245. In cons.: 130 ℔ b. Pools. f 282; 129 ℔ dito f 278; 128 ℔ r. Koningsb. f 254; 125 ℔ Gron. f 212; 116 ℔ Vries. f 183.

Rogge in entr.: 122 ℔ Pruis. f 186, 188; 115, 116 ℔ gedroogde f 163, 165; 124 ℔ Pruis. f 190; in cons.: 122 ℔ Pruis. f 190.

Garst tot ruim vorige prijzen met goeden handel; n. Zeeuw. Winter à f 148; 111, 114 ℔ j. Deensche f 155, 163 aan de molen; 113, 119 ℔ dito f 157, 174.

Boekweit tot onveranderde prijs met redelijken handel; 121, 122 123 ℔ Amersf., Nijkerk en Goois. f 170, 172, 174; 120 ℔ Vries. f 165; 116 ℔ Gron. Zand f 155.

Koolzaad dadelijk en in deze maand hooger betaald; op de verderen termijnen onveranderd; Holsteinsch f 52 £; op 9 vat dadelijk, in Oct. en Nov. 54½ £; April 57¼ £.

Lijnzaad in een doen; 111, 112 ℔ Tarsus f 315; 110 ℔ Arch. f 292½.

Raapolie dadelijk en op levering iets aangenamer; op 6/w. f 32½; Vlieg f 31½; Nov. f 31½; Dec. f 31¾; Mei f 33½; Sept. f 34.

Lijnolie op 6/w. f 35½; Vlieg f 34½.

Hennepolie op 6/w. f 37½; Vlieg f 36½.

Raapkoeken f 55 à 58. Lijnkoeken f 8 à 11.

Gedrukt en uitgegeven te Utrecht bij KEMINK & ZOON.